

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 558/2020-65

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavných sťažnostiach sťažovateľiek **Rímskokatolíckej cirkvi Sídelskej kapituly Nitra**, Námestie Jána Pavla II. 7, Nitra, IČO 35 593 016, zastúpenej advokátskou kanceláriou Petruška & partners s. r. o., Kupecká 18, Nitra, IČO 47 254 882, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Svorad Petruška, a obchodnej spoločnosti **METRO Group Properties SR s. r. o.**, Senecká cesta 1881, Ivanka pri Dunaji, IČO 45 951 594, zastúpenej advokátskou kanceláriou alianciaadvokátov ak, s. r. o., Vlčkova 8/A, Bratislava, IČO 36 679 771, konajúcou prostredníctvom advokáta Mgr. Jána Volocha, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 6 Cdo 64/2018 z 31. marca 2020 za účasti zúčastnených osôb [REDACTED]

[REDACTED], zastúpených JUDr. Pavlom Gráčíkom, advokátom, Farská 40, Nitra, a [REDACTED], takto

rozhodol:

Ústavným sťažnostiam **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľiek a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka Rímskokatolícka cirkev Sídelsná kapitula Nitra, Námestie Jána Pavla II. 7, Nitra, IČO 35 593 016 (ďalej aj „sťažovateľka RKC“), sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 6. júla 2020 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 6 Cdo 64/2018 z 31. marca 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Sťažovateľka obchodná spoločnosť METRO Group Properties SR s. r. o., Senecká cesta 1881, Ivanka pri Dunaji, IČO 45 951 594 (ďalej aj „sťažovateľka METRO“), sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 17. júla 2020 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu, rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 8 Co 124/2016-726 z 2. marca 2017 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) a rozsudkom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) č. k. 12 C 271/2009-573 z 23. novembra 2015.

3. Sťažovateľky zhodne navrhujú napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zrušiť, pričom sťažovateľka RKC žiada vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie, sťažovateľka METRO žiada zrušiť aj rozhodnutia súdov nižších inštancií a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a rozhodovanie.

4. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 558/2020-14 z 10. novembra 2020 boli podané ústavné sťažnosti spojené na spoločné konanie a prijaté na ďalšie konanie v rozsahu namietaného porušenia základných práv sťažovateľiek podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a vo vzťahu k sťažovateľke RKC navyše v rozsahu namietaného porušenia práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

5. Z ústavných sťažností, napadnutého uznesenia a spisového materiálu okresného súdu vyplýva nasledujúci stav vecí:

Sťažovateľky vystupovali v procesnom postavení žalovaných v konaní o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam na okresnom súde proti žalobcom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobcovia“) za účasti [REDAKOVANÉ], pôvodne vedľajšieho účastníka na strane žalovaných.

6. Žalobcovia sa domáhali určenia, že ich právny predchodca [REDAKOVANÉ] bol ku dňu svojej smrti 24. októbra 2007 výlučným vlastníkom určených sporných pozemkov (ďalej aj „nehnutel'nosti“). Právnym dôvodom nadobudnutia vlastníckeho práva právnym predchodcom žalobcov bola prídelová listina zo 4. mája 1958, ktorou mu boli nehnuteľnosti pridelené Okresným národným výborom Nitra za prídelovú cenu 3 000 Kčs. Neskôr 24. júla 1959 mu boli nehnuteľnosti odobraté a pridelené Štátnemu majetku, n. p. Nitra-Chrenová. Po prídelovom konaní boli nehnuteľnosti [REDAKOVANÉ] odovzdané do držby a od roku 1948 začal na nich hospodáriť. Nehnuteľnosti boli zapísané v pozemkovoknižnej vložke a ich vlastníkom bola Nitrianska sídelná kapitula. V pozemkovoknižnej vložke bolo poznámkou uvedené, že nehnuteľnosti boli predmetom revízie prvej pozemkovej reformy podľa zákona č. 142/1947 Sb. o revízii prvej pozemkovej reformy (ďalej len „zákon č. 142/1947 Sb.“). V čase podania žaloby časť sporných nehnuteľností bola vo vlastníctve sťažovateľky RKC a druhá časť bola vo vlastníctve sťažovateľky METRO. Žalobcovia poukazovali na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo123/2003, v zmysle ktorého výmery a prídelové listiny sú verejnými listinami a dokladujú vlastníctvo prídelcov k prideleným nehnuteľnostiam, pričom zastávali názor, že ich právny predchodca vlastnícke právo nestratil.

7. Sťažovateľka RKC proti uvedenému namietala, že jej právna predchodkyňa Nitrianska sídelná kapitula bola vlastníčkou nehnuteľností na základe zápisu z roku 1869 a toto vlastnícke právo jej nikdy nebolo štátom odňaté. V roku 1995 si nechali Rímskokatolícky biskupský úrad Nitra, ako aj sťažovateľka RKC záznamom vyznačiť v príslušnom katastri vlastnícke právo k viacerým nehnuteľnostiam, ktoré pôvodne vlastnila Nitrianska sídelná kapitula. Časť pozemkov

Rímskokatolíckeho biskupského úradu Nitra nadobudla sťažovateľka RKC aj v roku 1997 v rámci záznamového konania. Sťažovateľka RKC so spornými nehnuteľnosťami aj disponovala a prevádzala ich na tretie osoby, medzi inými aj na [REDAKOVANÉ], ktorý následne previedol vlastnícke právo k časti sporných nehnuteľností na sťažovateľku METRO. Časť sporných nehnuteľností ostala vo vlastníctve sťažovateľky RKC.

8. Sťažovateľka METRO namietala, že žalobcovia si svoj nárok mali uplatniť v rámci reštitúcie v správnom konaní, žalobcovia nemôžu preukázať naliehavý právny záujem na určení ich vlastníckeho práva. Ďalej uviedla, že vlastnícke právo nadobudla dobromyseľne od [REDAKOVANÉ] na základe kúpnej zmluvy, objektívne nedisponovala žiadnymi informáciami, ktoré by boli spôsobilé spochybniť vlastnícke právo predávajúceho, na základe čoho sa domáhala poskytnutia ochrany svojmu vlastníckemu právu, ktoré nadobudla ako dobromyseľný nadobúdateľ.

9. Okresný súd v poradí druhým rozsudkom určil, že ku dňu svojej smrti bol právny predchodca žalobcov vlastníkom nehnuteľností. Uznal argumentáciu žalobcov, že prídelová listina je listinou spôsobilou založiť vlastnícke právo k nehnuteľnostiam s poukazom na viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (4 Cdo 123/2003, 4 Cdo 48/2008, 3 Cdo 45/2008, 1 Cdo 8/2009), pričom k odňatiu nehnuteľností prídelcovi došlo spôsobom odporujúcim vtedy účinnému zákonu, preto jeho vlastnícke právo ostalo zachované. Sťažovateľka RKC nemohla vlastnícke právo k nehnuteľnostiam vydržať, keďže jej právnemu predchodcovi Nitrianskej sídelnej kapitule bolo odňaté procesom vyznačenia poznámky o zamýšľanom prevzatí, pričom nebolo potrebné vyhotovovať rozhodnutie k prechodu vlastníctva na štát, k zmene v osobe vlastníka stačilo, že neskôr došlo k prídelu v prospech právneho predchodcu žalobcov, a osobitne nebolo potrebné, aby došlo aj k vkladu vlastníckeho práva v prospech štátu s poukazom na § 9 a § 28 zákona č. 329/1920 Sb. o prevzatí a náhrade za zabraný majetok pozemkový (zákon náhradový) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 329/1920 Sb.“). Z dôvodu straty vlastníckeho práva nebolo možné uvažovať, že sťažovateľka RKC ako právny nástupca Nitrianskej sídelnej kapituly sa mohla domnievať, že jej vlastnícke právo ostalo zachované, od toho odvádzať svoju dobromyseľnosť pri vstupe do držby. V súlade so záväzným právnym názorom odvolacieho súdu vysloveným v jeho zrušujúcom uznesení č. k. 25 Co 43/2012 z 5. decembra 2012 dospel k záveru, že pôvodná nehnuteľnosť bola predmetom revízie prvej pozemkovej reformy podľa zákona č. 142/1947 Sb. a pozemkovoknižnému vlastníkovi – Nitrianskej sídelnej kapitule, resp. Rímskokatolíckemu biskupskému úradu Nitra bolo vlastnícke právo odňaté a prešlo na štát.

10. Sťažovateľka METRO podľa názoru okresného súdu rovnako nemohla platne nadobudnúť vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam. Z hľadiska vydržania svoju dobromyseľnosť odvíjala od nadobudnutia vlastníckeho práva od [REDAKOVANÉ], ktorý bol v predmetnom čase vlastníkom nehnuteľností na základe kúpnej zmluvy, nedošlo však k splneniu vydržacej doby, keď žaloba bola podaná 30. decembra 2009, kúpna zmluva bola uzatvorená 17. apríla 2000 a vklad vlastníckeho práva bol povolený 15. mája 2000.

11. K námietke sťažovateľky METRO o konflikte medzi právnou úpravou upravujúcou reštitúcie a úpravou podľa zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“) okresný súd poukázal na to, že žalobcovia sa svojho nároku domáhali aj na základe reštitučných zákonov, pričom boli odkázaní na podanie žaloby o určenie vlastníckeho práva na súde, čo zároveň zakladalo aj ich naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Okresný súd vychádzal z platnej judikatúry najvyššieho súdu, ako aj ústavného súdu, z ktorej

vyplývalo, že *lex specialis* (reštitučné zákony) neruší platnosť *lex generalis* (Občiansky zákonník), len jeho aplikáciu vylučuje do času, kým je zistené, že *lex specialis* na daný prípad nedopadá. K možnosti nadobudnutia vlastníckeho práva od nevlastníka v prípade dobromyseľného nadobúdateľa okresný súd poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 144/2010 a na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 50/10, z ktorých vyvodil, že nadobúdateľ nemôže platne nadobudnúť vlastnícke právo, ak subjekt, od ktorého odvodzuje svoje vlastnícke právo, toto právo nikdy nenadobudol. Nadobudnutie vlastníckeho práva od vlastníka zapísaného na liste vlastníctva je nadobúdacím titulom, od ktorého môže odvíjať svoju dobromyseľnosť, že mu nehnuteľnosti patria za splnenia podmienok vydržania.

12. Rozsudkom krajského súdu bol rozsudok súdu prvej inštancie potvrdený. K námietke sťažovateľky METRO o konflikte medzi právnou úpravou upravujúcou reštitúcie a úpravou podľa Občianskeho zákonníka uviedol, že žalobcovia boli oprávnení si svoj nárok uplatniť aj v občianskom súdnom konaní napriek existencii reštitučných zákonov, a to z dôvodu, že tu existoval naliehavý právny záujem na takomto určení, v správnom konaní podľa reštitučných predpisov boli odkázaní na podanie žaloby na súde, keďže v rozhodnom období s nehnuteľnosťami nakladali iní vlastníci ako štát. Odvolací súd rozsiahlo argumentoval o nemožnosti nadobudnúť vlastnícke právo od nevlastníka iba na základe existencie dobromyseľnosti pri nadobudnutí vlastníckeho práva s poukazom na rozhodovacia činnosť najvyššieho súdu (rozhodnutia 3 Cdo 223/2016, 3 Cdo 144/2010, 5 MCdo 12/2011, 2 MCdo 20/2011), ako aj závery odbornej literatúry (ŠTEVČEK, DULÁK, BAJÁNKOVÁ, FEČÍK, SEDLAČKO, TOMAŠOVIČ a kol. *Občiansky zákonník II*. Nakladateľství C. H. BECK, 215, s. 2087.).

13. Odvolací súd zotrval na názore, že sťažovateľka RKC, resp. jej právny predchodca platne stratili vlastnícke právo k nehnuteľnostiam s poukazom na účinky zamýšľaného prevzatia vyznačeného v pozemkovoknižnej vložke poznámkou, ktorá je v zmysle § 9 zákona č. 329/1920 Sb. poznámkou vyvlastnenia, a pokiaľ zabraný majetok nebol štátom podržaný pre účely všeobecne prospešné [§ 10 zákona č. 215/1919 Sb. o zabránení veľkého majetku pozemkového (Záborový zákon)], bol v zmysle § 8 ods. 1 zákona č. 142/1947 Sb. získaný pre účely prídellov. V prípade žalobcov došlo k platnému prideleniu nehnuteľností ich právnenému predchodcovi na základe prídellovej listiny, samostatný vklad vlastníckeho práva v prospech štátu nebol potrebný, keďže na návrh pozemkového úradu bolo vlastnícke právo k nehnuteľnostiam prevedené priamo na nadobúdateľa. Sťažovateľka RKC dôvodila aj rozhodnutiami najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 84/2010 a sp. zn. 2 Cdo 2008/2009, pričom k prvému z nich odvolací súd uviedol, že sa skutkovo zaoberá odlišným prípadom, v ktorom došlo k výmazu poznámky o zábore a zamýšľanom prevzatí a pri pozemkoch, ktoré neboli zo záboru rozhodnutím prepustené, sa v pozemkovoknižnej vložke nenachádzal zápis v prospech štátu ani v prospech nového vlastníka. Druhé odkazované rozhodnutie sa zaoberalo otázkou aktívnej legitímácie Rímskokatolíckej cirkvi v súvislosti s uplatňovaním nárokov podľa zákona č. 161/2005 Z. z. o navrátení vlastníctva k nehnuteľným veciam cirkvám a náboženským spoločnostiam a prechode vlastníctva k niektorým nehnuteľnostiam. Z hľadiska možnosti posudzovania dobromyseľnosti sťažovateľky RKC, ktorá mala založiť oprávnenú držbu a viesť k vydržaniu sporných nehnuteľností, odvolací súd uviedol, že sťažovateľka RKC nemohla obnoviť svoje domnelé vlastnícke právo zápisom do príslušného katastra záznamom, keďže jej vlastnícke právo zaniklo v dôsledku revízie podľa zákona č. 142/1947 Sb. a prípadný právny omyl vychádzajúci z jednoznačne formulovaného zákonného

ustanovenia nemohol založiť dobromyseľnosť o oprávnenosti držby, čo sťažovateľka RKC ani sama netvrdila.

14. Sťažovateľka METRO napadla rozsudok krajského súdu dovolaním z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci a jeho prípustnosť odvodila od § 421 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). Konkrétne uviedla, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia troch právnych otázok. Prvou otázkou bolo posúdenie konfliktu princípu ochrany vlastníckeho práva pôvodného vlastníka s princípom ochrany dobrej viery nového nadobúdateľa. Zodpovedanie tejto otázky nebolo podľa jej názoru v dovolacej praxi najvyššieho súdu vyriešené, čím došlo k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, resp. pripustila možnosť, že rozhodovacia prax odvolacieho súdu nie je v tejto otázke jednotná, čo by zakladalo prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP.

15. Druhá otázka spočívala v posúdení možnosti uplatňovania si práva v zmysle všeobecnej právnej úpravy (Občianskeho zákonníka), ak je k dispozícii špeciálna právna úprava (reštitučné právne predpisy) v zmysle zásady *lex specialis derogat legi generali*, pričom odvolací súd sa podľa jej mienky pri riešení tejto otázky odklonil od ustálenej praxe odvolacieho súdu s poukazom na § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

16. Posledná formulovaná otázka sa rovnako týkala odklonu od ustálenej praxe odvolacieho súdu a išlo o právne posúdenie možnosti platného nadobudnutia vlastníckeho práva právnym predchodcom žalobcov, ak štát, ktorý v tom čase prideliť vlastnícke právo nadobúdateľovi, sám na seba vlastnícke právo platne nikdy nepreviedol. Nestotožnil sa s právnym názorom odvolacieho súdu, podľa ktorého poznámka zamýšľaného prevzatia v príslušnej pozemkovoknižnej vložke, pokiaľ sa týkala všetkého majetku, je poznámkou vyvlastnenia, a pokiaľ zabraný majetok nebol štátom podržaný pre účely všeobecne prospešné, bol v zmysle § 8 ods. 1 zákona č. 142/1947 Sb. získaný pre účely prídellov. Podporne poukázala na uznesenie najvyššieho súdu č. k. 6 Cdo 84/2010 z 30. novembra 2011: „*U pozemkov, ktoré neboli zo záboru týmto rozhodnutím prepustené, sa nenachádza v pozemkovoknižnej vložke zápis o ich prídele (vklade) novému vlastníkovi a ani zápis formou vkladu vlastníckeho práva pre štát (sama poznámka o zábove a o zamýšľanom prevzatí nehnuteľnosti nemá účinky prechodu vlastníctva na štát, k právnemu prevzatiu, t. j. k nadobudnutiu vlastníctva k zabranému majetku štátom podľa zák. č. 215/1919 Sb. dochádza až vkladom vlastníckeho práva pre štát na návrh pozemkového úradu - § 26 zák. č. 329/1920 Sb.)*“

17. Sťažovateľka METRO zhodne s argumentáciou sťažovateľky RKC použitou v rámci konania pred súdmi nižších inštancií tvrdila, že poznámka zamýšľaného prevzatia nevyvoláva účinky prevzatia vlastníctva štátom, takéto účinky vyvoláva až poznámka prevzatia v zmysle § 26 a § 28 zákona č. 329/1920 Sb. Ak bolo v pozemkových knihách poznamenané iba zamýšľané prevzatie, malo to podľa vtedajšej judikatúry iba evidenčný význam a nemalo to samo osebe žiadny vplyv na trvanie vlastníckeho práva pôvodného vlastníka. Sťažovateľka METRO uviedla, že po účinnosti zákona č. 141/1950 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov, keď sa upustilo od intabulačného princípu v rámci evidencie nehnuteľností, predpokladom vzniku vlastníctva štátu k zabratým nehnuteľnostiam bolo úradné rozhodnutie ministerstva poľnohospodárstva: „*S poukazom na vyššie uvedené ako aj na celé doteraz vykonané dokazovanie v predmetnej právnej veci môžeme konštatovať, že neexistuje žiadne správne rozhodnutie o prevzatí Nehnuteľností do vlastníctva štátu, čiže dotknuté Nehnuteľnosti nikdy do vlastníctva štátu neprešli. O tejto skutočnosti svedčí aj fakt, že v pozemkovoknižnej vložke č. ■■■ pre kat. úz. ■■■■ je v časti B vpísaných*

viacero prídelových listín, pričom ani jeden zápis sa netýka žalovaných Nehnutelností. V nadväznosti na tieto skutočnosti bolo rozhodnutie správy katastra o zázname vlastníckeho práva správne a Žalovaný 2 bol a to až do prevodu vlastníckeho práva jediný a výlučný vlastník Nehnutelnosti.“

18. Najvyšší súd napadnutým rozhodnutím dovolanie odmietol z dôvodu podľa § 447 písm. c) CSP ako neprípustné.

19. Pri prvej dovolacej otázke najvyšší súd posudzoval prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP, teda ako relevantnú právnu otázku, ktorú už dovolací súd riešil, ale právne názory dovolacích senátov sa ešte neustálili. Na rozdiel od tejto situácie posúdenie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP predpokladá absenciu rozhodnutí dovolacieho súdu týkajúcich sa určitej právnej otázky. Dovolací súd najskôr zdôraznil, že do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nepatria rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky a Najvyššieho súdu Českej republiky ani Európskeho súdu pre ľudské práva. Pokiaľ je riešenie určitej právnej otázky posudzovanej týmito súdmi rozdielne, nemôže ísť o rozdielnu rozhodovaciu činnosť relevantnú v zmysle § 421 ods. 1 písm. c) CSP. Najvyšší súd ďalej zhrnul, že jeho rozhodnutia sp. zn. 3 Cdo 223/2016, 6 Cdo 71/2011, resp. aj rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 549/2015 vo všeobecnosti vyjadrujú prednosť princípu *nemo plus iuris* pred princípom *bona fides*, pričom iba špecifickosť individuálnych okolností prípadu môže založiť prednosť ochrany dobromyseľného nadobúdateľa pred tzv. nedbalým vlastníkom. Zároveň dovolací súd uviedol, že v prejednávanej veci bolo zo zápisu v pozemkovoknižnej vložke zrejmé, že nehnuteľnosti boli predmetom revízie podľa zákona č. 142/1947 Sb. a že sú určené na účely prídelov novým vlastníkom, čo mohlo u sťažovateľky METRO vyvolať pochybnosti o tom, či sťažovateľke RKC, resp. jej právnomu predchodcovi svedčí vlastnícke právo. Dovolateľ navyše ani netvrdil, že v prípade žalobcov išlo o nedbalého vlastníka, ktorý by mal viesť vyššie riziko než nadobúdateľ. Uvedené viedlo dovolací súd k záveru, že dovolateľom označené rozhodnutia najvyššieho súdu nepredstavovali v okolnostiach posudzovanej veci rozdielne rozhodnutia, a preto vo vzťahu k tejto dovolateľom nastolenej právnej otázke nebol splnený predpoklad prípustnosti dovolania vyplývajúci z § 421 ods. 1 písm. c) CSP.

20. K druhej právnej otázke sťažovateľka METRO argumentovala odklonom odvolacieho súdu od rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 120/2003 a sp. zn. 4 Cdo 130/2007, rozhodnutí ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 150/09 a sp. zn. III. ÚS 287/07 a rozhodnutí Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 31 Cdo 1222/2001 a sp. zn. 28 Cdo 532/2003, v zmysle ktorých reštitučné predpisy sú k všeobecným predpisom vo vzťahu špeciality, preto oprávnená osoba sa nemôže domáhať ochrany svojho vlastníckeho práva podľa všeobecných predpisov občianskeho práva, keďže žalobou o určenie vlastníckeho práva nemožno obchádzať účel a zmysel reštitučného zákonodarstva.

21. Dovolací súd uviedol, že k stretu reštitučnej právnej úpravy a všeobecnej právnej úpravy sa najvyšší súd vyjadril už v rozhodnutiach sp. zn. Cdo 1/98 a sp. zn. 5 Cdo 36/99 uverejnených aj v časopise Zo súdnej praxe č. 5/1998 a č. 2/2000, v ktorých vyslovil právne názory, že „*lex specialis neruší platnosť a záväznosť lex generalis, len jeho primárnu aplikáciu vylučuje až do tej doby, než je zistené (napr. v súdnom konaní), že ustanovenia lex specialis na daný prípad nedopadajú, a preto ich nemožno naň uplatniť. Aplikácia lex generalis nastupuje preto za týchto predpokladov až sekundárne*“, resp. že „*reštitučné zákony majú vo vzťahu k OZ povahu legis*

specialis za podmienky, že sú dané všetky podmienky pre ich použitie. Preto v prípade, keď zánik vlastníckeho práva pôvodného vlastníka nebol preukázaný a vec bola štátom alebo právnickou osobou prevzatá len fakticky, nemožno vylúčiť uplatnenie nárokov podľa OZ vrátane ustanovení o ochrane vlastníctva.“. Uvedené právne závery boli rozvíjané aj v rozhodnutiach sp. zn. 4 Cdo 130/2007 (toto vychádzalo zo stanoviska pléna Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. PL. ÚS 21/05 k tejto otázke a sťažovateľkou METRO bolo nesprávne interpretované), 3 Cdo 205/2009, 6 Cdo 71/2011, 6 Cdo 67/2012, 1 Cdo 186/2013. Odvolací súd pri posudzovaní stretu všeobecnej právnej úpravy so špeciálnou právnou úpravou aplikoval dovolacím súdom prezentované právne názory, preto nemohlo dôjsť k odklonu od ustálenej praxe dovolacieho súdu a dôvod prípustnosti dovolania nebol daný. Navyše v prejednávanej veci žalobcovia svoj nárok uplatnili aj podľa zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov na príslušnom správnom orgáne, podľa ktorého riešenie ich situácie nemožno riešiť v rámci reštitúcie, a až následne sa domáhali právnej ochrany na všeobecnom súde, preto nemožno uvažovať ani o prípadnom obchádzaní reštitučných právnych predpisov.

22. K tretej právnej otázke dovolací súd uviedol, že ide o všeobecnú otázku, ktorej vyriešenie je závislé od konkrétnych skutkových okolností. Navyše sťažovateľka METRO vopred stanovila rozhodujúci predpoklad, že na štát vlastnícke právo nikdy neprešlo, čím znenie otázky predznamenáva jej odpoveď. Nastolená právna argumentácia nekorešponduje s právnou otázkou, pretože sa týka existencie vlastníckeho práva sťažovateľky RKC. Uvedené bolo odvolacím súdom riešené z dôvodu tvrdení sťažovateľky RKC o tom, že nedošlo k strate jej vlastníckeho práva v zmysle zákona č. 142/1947 Sb. Ďalej dovolací súd uviedol, že sťažovateľka RKC dovolaním rozsudok dovolacieho súdu ani nenapadla, pričom sťažovateľka METRO v odvolaní netvrdila, že by vlastnícke právo na štát neprešlo a z tohto dôvodu by nemohol nadobudnúť vlastnícke právo právny predchodca žalobcov, a odvolací súd nemal dôvod k týmto otázkam zaujímať stanovisko. Z uvedených dôvodov dovolací súd rozhodol, že dovolacia otázka nie je relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP.

23. Ústavný súd zo spisu okresného súdu sp. zn. 12 C 271/2009 zistil, že sťažovateľka RKC podaním z 11. júla 2017 doručeným okresnému súdu 11. júla 2017 oznámila, že sa v plnom rozsahu pripája k dovolaniu podanému sťažovateľkou METRO a plne sa stotožňuje s jeho znením. Ďalej podaním z 18. decembra 2017 sťažovateľka RKC opätovne okresnému súdu oznámila, že s podaným dovolaním plne súhlasí a stotožňuje sa s ním. Na výzvu okresného súdu sťažovateľka RKC predložila plnú moc pre advokáta určenú na zastupovanie v dovolacom konaní.

II.

Argumentácia sťažovateľiek

24. Proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu podali sťažovateľky túto ústavnú sťažnosť. Sťažovateľka RKC argumentuje:

a) Vlastnícke právo k sporným pozemkom nikdy riadne neprešlo na štát v zmysle zákona č. 142/1947 Sb. a z tohto dôvodu ich štát ani platne nemohol prideliť prídelovou listinou právnomu predchodcovi žalobcov. Tento argument súdy nevyhodnotili súladne s ústavou a dohovorom, čím vec nesprávne právne posúdili.

b) Výkladom príslušných ustanovení zákona č. 142/1947 Sb. sa zaoberal ústavný súd v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 294/2012. V uvedenom rozhodnutí pri výklade príslušných ustanovení tohto zákona bolo potrebné zohľadniť dobové súvislosti, tento právny predpis bol prijatý v čase demokracie a plurality, no aplikoval sa aj po zmene spoločenských pomerov. Nesprávnosť záverov všeobecných súdov vidí sťažovateľka RKC rovnako v spôsobe výkladu právnej úpravy, ktorá bola v čase prevzatia pozemkov účinná. Referenčné rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 294/2012 poukazuje aj na rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva Streletz, Kessler a Krenz proti Nemecku z 22. marca 2001 a na stanovisko sudcu Levitsa (concurring opinion), ktorý uviedol, že demokratické štáty môžu dovoliť svojim inštitúciám aplikovať právo, ktoré má svoj pôvod v preddemokratickom režime, len spôsobom, ktorý je vlastný demokratickému politickému režimu (vo význame, v ktorom sa tento pojem vykladá v tradičných demokraciách). Používanie akejkoľvek inej metódy aplikácie práva (z ktorej vyplýva dosiahnutie odlišných výsledkov z rovnakého právneho textu) by poškodilo samotné jadro verejného poriadku (ordre public) demokratického štátu. Aj v podmienkach Slovenskej republiky pri jej prechode na demokratické zriadenie by výklad právnych noriem účinných v starom komunistickom režime mal byť podrobený testu ústavnej súladnosti podľa čl. 152 ods. 4 ústavy. Uvádza, že *«aj pri zachovaní (zásadnej) kontinuity so „starým právom“ treba výklad a použitie právnych noriem podriadiť ich obsahovo materiálnemu zmyslu. Ústava preto jasne akcentuje hodnotovú diskontinuitu so „starým režimom“ (komunistickým) a zdôrazňuje ochranu základných práv a slobôd, ktoré z ústavného poriadku vyplývajú (porovnaj napr. nálezy Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. Pl. ÚS 19/93 z 21. decembra 1993, Pl. ÚS 42/02 z 26. marca 2003, sp. zn. I. ÚS 617/08 z 24. februára 2009, sp. zn. I. ÚS 2050/11 z 26. júna 2012).»*.

c) Sťažovateľka RKC v zmysle predmetného nálezú ústavného súdu poukazuje na to, že ak štát vlastnícke právo nenadobudol vkladom, teda nebol dodržaný intabulačný princíp, ku ktorému sa Slovenská republika opätovne po roku 1989 vrátila, ale v pozemkových knihách iba poznamenal zamýšľané prevzatie pozemkov, tento úkon nemal vplyv na vlastnícke právo pôvodného vlastníka, ktorý týmto svoje vlastnícke právo nikdy nestratil. Za prevzatie je potrebné považovať právne prevzatie uskutočnené vkladom vlastníckeho práva, inak nemožno ani určiť presný moment prechodu vlastníckeho práva na štát. Táto nejednoznačnosť viedla v Českej republike k prijatiu novely zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov, v podmienkach Slovenskej republiky uvedený zásah chýba.

d) Na uvedené závery ústavného súdu nadväzuje podľa sťažovateľky RKC rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 165/2013, kde sa uvádza, že prevzatím v zmysle § 6 ods. 1 zákona č. 142/1947 Sb. sa prevádzali nehnuteľnosti do vlastníctva štátu, pričom v zmysle § 26 a nasl. zákona č. 329/1920 Sb. išlo o „právne prevzatie“ formou vkladu vlastníckeho práva na návrh pozemkového úradu. Podporne poukázala aj na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 84/2010.

e) Podľa sťažovateľky RKC ak bolo vo vtedajších pozemkových knihách poznamenané iba zamýšľané prevzatie, malo to iba evidenčný význam: *„S ohľadom na prechodné a záverečné ustanovenia z. č. 141/1950 Zb. (§ 562) k prechodu vlastníckeho práva na nadobúdateľa v prípade zmlúv uzatvorených skôr, ktoré neboli intabulované do pozemkových kníh došlo dňom účinnosti z. č. 141/1950 Zb. Tento záver samozrejme platí aj pre prípady vzniku vlastníctva kde to výslovne zákon stanovil. Pokiaľ teda za prevzatie bol považovaný vklad vlastníckeho práva pre štát, ak naďalej už prevzatie vkladom nebolo. Pokiaľ podľa § 26 náhradového zákona, ktorý platil aj po účinnosti*

zákona č. 141/1950 Zb. prevzatie znamenalo vklad vlastníckeho práva pre štát do pozemkovej knihy a pokiaľ po účinnosti z. č. 141/1950 Zb. tomu tak už nebolo, predpokladom vzniku vlastníctva štátu k zabratým nehnuteľnostiam sa stáva úradné rozhodnutie ministerstva poľnohospodárstva.“ Sťažovateľka RKC uvádza, že z vykonaného dokazovania vyplynulo, že „neexistuje žiadne správne rozhodnutie o prevzatí nehnuteľností do vlastníctva štátu, čiže dotknuté nehnuteľnosti nikdy do vlastníctva štátu neprešli.“. Uvedené svedčí v prospech jej tvrdenia, že vlastnícke právo nikdy účinne nestratila. V závere poukazuje na neaktuálnosť geometrického plánu, ktorý je prílohou rozsudku odvolacieho súdu, čo zakladá jeho faktickú nevykonateľnosť a vyjadruje súhlas s upustením od ústneho pojednávania v tejto veci.

25. Sťažovateľka METRO napáda rozhodnutie najvyššieho súdu, ktorým bolo odmietnuté ňou podané dovolanie, ktorého prípustnosť odvodila z § 421 ods. 1 CSP:

a) V dovolacom konaní formulovala tri právne otázky. Prvou otázkou poukázala na konflikt ochrany práv dobromyseľného nadobúdateľa s ochranou vlastníckeho práva pôvodného vlastníka, čím odôvodňovala prípustnosť dovolania z dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, resp. pripustila aj alternatívu podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP. Najvyšší súd podľa jej názoru nezodpovedal na možnú prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP, ale bez adekvátneho odôvodnenia sa vyjadril iba k možnosti prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP.

b) K spôsobu zhodnotenia prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP poukázala na uznesenie najvyššieho súdu č. k. 6 Cdo 71/2011 z 27. februára 2013, v ktorom najvyšší súd pripustil zohľadnenie ochrany práv dobromyseľného nadobúdateľa. Poukazuje na rozhodnutia ústavného súdu (I. ÚS 151/2016, I. ÚS 549/2015), ktoré sa zaoberali otázkou ochrany práv dobromyseľného nadobúdateľa pred ochranou nedbalého vlastníka, pričom uvádza, že krajský súd konajúci v tejto veci svojvoľne túto argumentáciu bez ďalšieho odmietol a najvyšší súd rovnako nezohľadnil, že sťažovateľka METRO vynaložila obrovské finančné prostriedky na kúpu a celkové zhodnotenie sporných nehnuteľností. Sťažovateľka METRO sa považuje za dobromyseľného nadobúdateľa, keďže sporné nehnuteľnosti odkúpila od tretej osoby, ktorej v čase prevodu svedčalo vlastnícke právo zapísané v evidencii katastra, a nič nenasvedčovalo tomu, že by vlastnícke právo tretej osoby mohlo byť spochybnené. Žalobcov označuje za nedbalých vlastníkov, keďže svoje vlastnícke právo si začali uplatňovať až v roku 2004 prostredníctvom reštitúcie.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľiek

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

26. Najvyšší súd vo vyjadrení z 30. novembra 2020 uviedol, že napadnuté rozhodnutie dovolacieho súdu je riadne odôvodnené, nie je arbitrárne ani ústavne neudržateľné.

27. Z hľadiska námietok sťažovateľky METRO týkajúcich sa tvrdenej prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. b), resp. c) CSP v súvislosti s prvou dovolacou otázkou najvyšší súd poukázal na logické závery napadnutého uznesenia, kde je uvedené, že nie je možné poukazovať na existujúcu súdnu prax a pritom odôvodňovať dovolanie absentujúcou praxou dovolacieho súdu. V rámci druhej dovolacej otázky podľa najvyššieho súdu sťažovateľka METRO nepreukázala existenciu praxe dovolacieho súdu, od ktorej sa mal odchyliť, a dostatočne sa vysporiadal aj

s uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 71/2011. Pri skúmaní tretej otázky poukázal na to, že došlo síce k formulovaniu konkrétnej právnej otázky, ale od jej vyriešenia nezáviselo posúdenie prejednávanej veci.

28. K sťažovateľke RKC uviedol, že táto dovolanie nepodala, čím vyjadrila svoju spokojnosť s rozsudkom odvolacieho súdu, čo naznačuje aj možnosť odmietnutia ústavnej sťažnosti pre nesplnenie procesných podmienok z pohľadu využitia všetkých právnych prostriedkov, ktoré jej priznáva zákon na ochranu jej základných práv a slobôd.

29. Najvyšší súd žiada obe ústavné sťažnosti ako nedôvodné zamietnuť a zároveň súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

III.2. Vyjadrenie zúčastnených osôb vystupujúcich v procesnom postavení žalobcov:

30. Zúčastnené osoby vystupujúce v konaní pred všeobecnými súdmi v procesnom postavení žalobcov podali prostredníctvom právneho zástupcu vyjadrenie, v ktorom požiadali ústavný súd o rešpektovanie ich vlastníckeho práva nadobudnutého na základe rozhodnutí všeobecných súdov. Podľa ich názoru rozhodnutia, ktoré sťažovateľky rozporujú, sú dostatočne odôvodnené, nie sú arbitrárne a odpovedajú riadne na námietky sťažovateľiek. Poukazujú na možnosť, že sťažovateľka RKC z dôvodu nepodania dovolania ani nemôže napádať rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorého vydanie ani neiniciovala, resp. uvažujú aj o oneskorenom podaní ústavnej sťažnosti z dôvodu, že mohla smerovať iba proti rozsudku odvolacieho súdu, čo nesmeruje. Sťažovateľka METRO dovolanie podala, ale toto podľa názoru odvolacieho súdu nespĺňalo náležitosti kladené na dovolanie, čo viedlo k jeho odmietnutiu. Okrem toho uvádzajú, že sťažovateľka METRO nedodržala lehotu na podanie ústavnej sťažnosti, keď uvádza, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu jej bolo doručené 19. mája 2020, avšak z podacej pečiatky na kópii ústavnej sťažnosti doručenej žalobcom vyplýva, že bola podaná 27. júla 2020, resp. 28. júla 2020, z čoho vyplýva, že bola podaná po dvojmesačnej zákonnej lehote.

31. Z hľadiska merita veci uvádzajú, že sťažovateľka METRO dostala na všetky ňou predložené argumenty relevantnú odpoveď. Neobstojí jej argumentácia týkajúca sa dôsledného preverovania kupovaných nehnuteľností, keď z dostupnej evidencie katastra nezistila existenciu poznámky v pozemkovoknižnej vložke o zamýšľanom prevzatí. Ak by aj nedošlo k vyznačeniu uvedenej poznámky, ale iba k vydaniu prídelovej listiny, omyl vyvolaný štátnym orgánom by nemohol byť pričítaný žalobcom, ale uplatnila by sa zásada ochrany dobrej viery. Poukazujú na závery odvolacieho súdu v súvislosti s tvrdeným prelomením zásady *nemo plus iuris*, pričom sú toho názoru, že skutkovo tu neboli splnené podmienky na aplikáciu tejto výnimky, dovolací súd sa udržateľným spôsobom vysporiadal s podaným dovolaním a nemožno uvažovať o porušení práva na spravodlivé súdne konanie.

32. K sťažovateľke RKC uvádza, že argumentácia rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 84/2010 je ňou nesprávne uchopená, pretože samotné rozhodnutie svedčí skôr v prospech žalobcov. Rozdiel spočíva aj v skutkovej situácii, keďže v prejednávanej veci existovala aj právne perfektná prídelová listina, ktorá bola titulom nadobudnutia vlastníckeho práva právnym predchodcom žalobcov. S námietkou týkajúcou sa nemožnosti vykonať rozsudok odvolacieho súdu sa už vysporiadal odvolací súd a nie je opodstatnenou. V závere vyslovujú názor, že podané ústavné sťažnosti je potrebné odmietnuť.

III.3. Vyjadrenie zúčastnenej osoby vystupujúcej pôvodne v procesnom postavení vedľajšieho účastníka na strane žalovaných:

33. [REDAKOVANÉ], pôvodne vedľajší účastník na strane žalovaných, sa k podanej ústavnej sťažnosti nevyjadril, pretože ústavnému súdu sa nepodarilo doručiť výzvu na vyjadrenie sa na jeho poslednú známu adresu uvedenú v napadnutom uznesení najvyššieho súdu.

III.4. Replika sťažovateľky RKC:

34. Sťažovateľka RKC nevyužila svoje právo vyjadriť sa k vyjadreniam najvyššieho súdu a žalobcov ako zúčastnených osôb.

III.5. Replika sťažovateľky METRO:

35. Sťažovateľka METRO vo svojej replike uviedla, že:

- a) vyjadruje súhlas s upustením od ústneho pojednávania v tejto veci,
- b) nestotožňuje sa s názorom najvyššieho súdu a odkazuje na podanú ústavnú sťažnosť, ako aj podané dovolanie,
- c) zdôrazňuje, že dovolací súd sa nevysporiadal s namietaným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, ale bez ďalšieho sa sústredil na § 421 ods. 1 písm. c) CSP.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

36. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnými sťažnosťami a so stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu všeobecného súdu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a preto pristúpil k posúdeniu veci samej.

37. Podstatou ústavných sťažností je sťažovateľkami spoločne tvrdené porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu, sťažovateľka RKC žiada vysloviť aj porušenie práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu v dôsledku napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

IV.1. K procesným podmienkam konania pred ústavným súdom:

38. Ústavný súd reflektuje na námietky zúčastnených osôb, ako aj najvyššieho súdu týkajúce sa procesnej stránky podaných ústavných sťažností. Vo vzťahu k sťažovateľke RKC ústavný súd venoval osobitnú pozornosť podaniu z 11. júla 2017 doručenému okresnému súdu v rovnaký deň, označenému ako „*Pripojenie sa k dovolaniu*“. Z informácií z okresného súdu a zo súdneho spisu vyplynulo, že sťažovateľke RKC bol rozsudok odvolacieho súdu doručený 4. mája 2017. V zmysle § 427 CSP dovolanie možno podať v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu. Podanie sťažovateľky RKC z 11. júla 2017 bolo podané po uplynutí jej lehoty na podanie dovolania a navyše po formálnej stránke nespĺňalo náležitosti dovolania. Z hľadiska jeho obsahu

vyvolalo v konaní pred ústavným súdom otázku, či ho najvyšší súd mal posudzovať ako dovolanie, a to aj s prihliadnutím na obsah dovolania podaného sťažovateľkou METRO.

39. Najvyšší súd procesne nerozhodol o uvedenom podaní sťažovateľky RKC, nevykonal vo vzťahu k nemu žiadne procesné úkony, ani sa o ňom v napadnutom uznesení nezmienil, a to ani formálne. Z toho je potrebné vyvodit' záver, že najvyšší súd podanie vôbec nepovažoval za dovolanie, a to ani za dovolanie podané bez zákonných náležitostí či podané oneskorene. Keďže sťažovateľka RKC argumentuje proti dovolaciemu rozhodnutiu najvyššieho súdu ako porušujúcemu aj jej základné práva, považoval ústavný súd za potrebné zvlášť sa vysporiadať s jej procesným postavením v konaní pred ústavným súdom. Ústavný súd dospel k záveru, že podanie sťažovateľky RKC z 11. júla 2017 nemohlo vyvolať procesné účinky samostatne podaného dovolania *a priori* z dôvodu, že bolo podané po zákonnej lehote na podanie dovolania. Ďalej je významné to, že sťažovateľky v spore vo veci samej netvorili nerozlučné procesné spoločenstvo (§ 77 CSP), preto úkon jednej z nich nemohol vyvolať účinky aj vo vzťahu k druhej sťažovateľke, a preto je potrebné vyhodnotiť, že sťažovateľka RKC sama nepodala dovolanie a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu jej bolo následne doručené ako sporovej strane základného konania.

40. Vecnému prieskumu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu na podklade ústavnej sťažnosti sťažovateľky RKC bráni princíp subsidiarity (čl. 127 ods. 1 ústavy), pričom ňou prednesená argumentácia mala byť v prvom rade posúdená dovolacím súdom na základe dovolania, na ktorého podanie bola sťažovateľka RKC procesne legitimovaná ako neúspešná procesná strana (§ 424 CSP). Procesnoprávna úprava dovolania neumožňuje procesnej strane so samostatnou procesnou legitímáciou pripojiť sa k dovolaniu podanému inou samostatne konajúcou procesnou stranou, hoci aj v tom istom procesnom postavení. Aj keď napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu vyznieva v merite v neprospech sťažovateľky RKC, z pohľadu konania o ústavnej sťažnosti je relevantná okolnosť, že sťažovateľka RKC sama dovolanie nepodala, čím nevyčerpala dostupný právny prostriedok nápravy, ktorý jej zákon priznáva na ochranu základných práv a slobôd (§ 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde). Sťažovateľka RKC sa v takom prípade pochopiteľne nemôže domáhať ani zrušenia uznesenia najvyššieho súdu, ktorého vydanie ani neiniciovala. Navyše sťažovateľka RKC neuvádza žiadne dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré jej eventuálne mohli brániť v podaní dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku (§ 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde). Uvedená situácia vedie ústavný súd v procesnom štádiu po prijatí ústavnej sťažnosti sťažovateľky RKC na ďalšie konanie k jej nevyhoveniu v celom rozsahu pre neprípustnosť.

41. K námietke zúčastnených osôb k včasnosti podania ústavnej sťažnosti sťažovateľkou METRO ústavný súd uvádza, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nadobudlo právoplatnosť a bolo tejto sťažovateľke doručené 19. mája 2020. Ústavná sťažnosť bola podaná 17. júla 2020 elektronicky prostredníctvom e-mailu a autorizovaná podľa osobitného predpisu. Následne 27. júla 2020 bola ústavná sťažnosť podaná elektronicky prostredníctvom elektronického formulára rovnako autorizovaná podľa osobitného predpisu, ústavná sťažnosť bola ústavnému súdu doručená aj poštou, a to 28. júla 2020.

42. Z uvedeného ústavný súd ustálil, že ústavná sťažnosť sťažovateľky METRO bola podaná 17. júla 2020, teda v zákonom predpísanej lehote v zmysle § 124 zákona o ústavnom súde, a ústavný súd môže pristúpiť k jej vecnému prerokovaniu.

IV.2. K namietanému porušeniu základných práv špecifikovaných sťažovateľkou METRO napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

43. Ústavný súd sa stotožňuje s názorom najvyššieho súdu v otázke posúdenia prípustnosti dovolania odôvodneného sťažovateľkou METRO alternatívne podľa § 421 ods. 1 písm. b), resp. c) CSP, podľa ktorého: „Prípustnosť dovolania podľa písm. b) prichádza do úvahy, ak dovolací súd relevantnú otázku neriešil, naopak prípustnosť podľa písm. c) sa zakladá na tom, že dovolací súd už relevantnú právnu otázku riešil. Z uvedeného logicky vyplýva, že tieto dva prípady prípustnosti dovolania sa navzájom vylučujú. Nemožno preto súčasne uplatniť prípustnosť dovolania podľa písm. b) § 421 ods. 1 C. s. p. a aj podľa písm. c) citovaného ustanovenia.“

44. Sťažovateľka METRO namietala nesprávne posúdenie právnej otázky, či možno nadobudnúť vlastnícke právo k nehnuteľnosti od nevlastníka dobromyseľným kupujúcim, pričom odvolací súd argumentoval iba výnimočnosťou prelomenia princípu *nemo plus iuris* dobromyseľným nadobúdateľom a v zásade iba v prípadoch predpokladaných zákonom. Najvyšší súd zotrval na uvedenom právnom názore, pričom neidentifikoval prípadný odklon od ustálenej praxe dovolacieho súdu v tejto otázke.

45. Úlohou ústavného súdu je posúdiť, či spôsob, akým sa s dovolacou otázkou dovolací súd vysporiadal, je ústavne udržateľný, dostatočne zdôvodnený a netrpí arbitrárnosťou. V tomto zmysle ústavný súd nezistil žiadne odchýlenie od uvedených mantinelov, keďže dovolací súd v konečnom dôsledku materiálne posúdil sťažovateľkou METRO formulovanú dovolaciu otázku, pričom úplne logicky uviedol, že ak nejaká právna otázka už bola v rozhodnutiach dovolacieho súdu riešená, a konkrétne na nich poukázal (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 223/2016, 6 Cdo 71/2011), nemožno uvažovať o dôvode prípustnosti dovolania pre absenciu relevantnej judikatúry dovolacieho súdu. Nie je možné prisvedčiť argumentácii sťažovateľky METRO, že prípustnosť dovolania z dôvodu, že určitá právna otázka nebola v praxi dovolacieho súdu vyriešená [§ 421 ods. 1 písm. b) CSP], znamená, že tu existuje rozdielna prax dovolacieho súdu, a teda takáto otázka nie je „definitívne“ vyriešená, pretože s prihliadnutím na ďalší dôvod prípustnosti dovolania, t. j. že určitá právna otázka je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne [§ 421 ods. 1 písm. c) CSP], je potrebné dôvod prípustnosti dovolania pre nevyriešenie určitej právnej otázky chápať ako absenciu relevantnej praxe dovolacieho súdu, a nie ako názorovú rozdielnosť vyskytujúcu sa v rámci tejto praxe.

46. V druhej línii argumentácie sťažovateľka METRO spochybňuje správnosť právneho názoru odvolacieho súdu, že k prelomeniu zásady *nemo plus iuris* môže dôjsť iba v prípadoch zákonom predvídaných, resp. právneho názoru dovolacieho súdu, že prelomenie zásady *nemo plus iuris* princípom ochrany práv nadobudnutých dobromyseľne je iba osobitnou výnimkou založenou na konkrétnych skutkových okolnostiach. K tejto právnej otázke ústavný súd už opakovane zaujal stanovisko, pričom v detailoch odkazuje na závery uvedené v nedávnom náleze sp. zn. I. ÚS 510/2016: „Vo všeobecnosti je možné uzavrieť, že de lege lata vychádza náš právny poriadok z predpokladu, že ak zákon neustanoví inak, nikto nemôže previesť na iného vlastnícke právo, ktorým sám nemôže disponovať.“ Prípadná výnimočnosť okolností, ktoré by mohli viesť k prelomeniu tejto zásady, nemôže spočívať v dobrej viere nadobúdateľa založenej na viere v správnosť zápisu údajov o vlastníkovi v príslušnom katastri, ktorého obsah zakladá tzv. vyvrátiteľnú právnu domnienku, pričom v okolnostiach prejednávanej veci sťažovateľka METRO v podanom dovolaní uvádza: „... Žalovaný 1 objektívne nemal prečo mať pochybnosti o tom, že na

údaje katastra sa možno spoľahnúť, teda že [REDAKOVANÉ] nie je vlastníkom Nehnutelnosti. Rovnako Žalovaný 1 vykonal dôkladné preverenie histórie Nehnutelností, aj preverením zápisov na pozemkovoknižnej vložke č. [REDAKOVANÉ] pre kat. úz. [REDAKOVANÉ], v ktorej nie je žiadny záznam o prídelení Nehnutelnosti v prospech právneho predchodcu Žalobcov, tak ako je to popísané vyššie.“

47. K námietke, že ani preverením histórie nehnuteľností nebolo možné predpokladať spochybnenie vlastníckeho práva sťažovateľky RKC, najvyšší súd uviedol: „Napokon v danej veci, vychádzajúc z vyššie uvedeného, nebolo možné bez akýchkoľvek pochybností konštatovať, že žalovaný 1 (sťažovateľka METRO, pozn.) nadobudol nehnuteľnosti v dobrej viere. Totiž spôsob, akým došlo k zápisu žalovanej 2 (sťažovateľka RKC, pozn.) do katastra nehnuteľností (išlo o zápis formou záznamu majúci len deklaratórnu povahu) a hlavne existencia zápisu v pozemkovoknižnej vložke č. [REDAKOVANÉ] pod r. č. [REDAKOVANÉ] (z neho bolo zrejmé, že nehnuteľnosti na strane A, t. j. včítane parc. č. [REDAKOVANÉ] Povereníctvo pôdohospodárstva zamýšľala prevziať, a že tieto sú predmetom revízie podľa zákona č. 142/1947 Sb.) a že tam zapísané nehnuteľnosti sú určené pre účely prídelení novým nadobúdateľom, ktoré skutočnosti bolo možné zistiť, mohli vyvolať u žalovaného 1 dôvodné pochybnosti o tom, či žalovanej 2 (a následne intervenientovi) naozaj, vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam svedčí.“

48. Všeobecné súdy teda posúdili aj prípadnú existenciu výnimočných okolností na strane sťažovateľky METRO, ktoré ale neboli spôsobilé prelomiť zákonnú zásadu *nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet*, t. j. nikto nemôže na druhého preniesť viac práv, než má sám.

49. Z uvedených dôvodov považuje ústavný súd napadnuté uznesenie najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania podaného sťažovateľkou METRO za dostatočne odôvodnené, ústavne udržateľné a závery, ku ktorým najvyšší súd dospel, tak nemožno označiť ani za svojvoľné, resp. arbitrárne. Skutočnosť, že sťažovateľka METRO sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nestačí na prijatie záveru o zjavnej arbitrárnosti, resp. neudržateľnosti napadnutého uznesenia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom.

50. Ústavný súd uzatvára, že z už uvedených záverov nebolo možné uvažovať ani o prípadnom porušení základného práva v zmysle čl. 20 ods. 1 ústavy, keďže prípadný nelegálny zásah do majetkovej sféry sťažovateľky METRO nebol indikovaný. Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľky METRO nevyhovel.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. septembra 2021

Libor DUEA
predseda senátu